

УДК 324-787.26-053.9 (415)
DOI 10.31654/2663-4902-2025-PP-4-284-297

Конончук А. І.

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
kononchuk.ai@ndu.edu.ua
orcid.org/0000-0001-6198-9041

Дубова К. С.

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти II курсу
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя,
волонтерка організацій St. Vincent de Paul та м. Селбрідж
та Arch Club м. Лейксліп (Республіка Ірландія)
k8dubova@gmail.com
orcid.org/0009-0000-5074-0857

ОСОБЛИВОСТІ ВОЛОНТЕРСТВА ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ В РЕСПУБЛІЦІ ІРЛАНДІЯ

Стаття висвітлює актуальність волонтерства у вирішенні проблеми активного старіння населення. Мета статті – на основі аналізу сутності теоретичних основ волонтерства, охарактеризувати особливості волонтерської діяльності людей похилого віку на прикладі Республіки Ірландія.

Автори статті обґрунтовують сутність волонтерської діяльності та її значення для підтримки життєвої активності, збереження психоемоційного благополуччя, забезпечення соціальної участі людей похилого віку. Така спрямованість волонтерства відповідає концепції активного старіння, яка запроваджена у країнах ЄС. Дослідження визначає волонтерство важливим напрямом соціальної політики активного старіння людей похилого віку в Республіці Ірландія. Волонтерська діяльність людей похилого віку розглядається як потужний соціальний ресурс для розвитку громади. Він поєднує індивідуальну самореалізацію з користю для суспільства. Підтримка і розвиток волонтерської діяльності інтегровані у стратегії сталого розвитку, урядові і місцеві програми підтримки місцевих громад і систему соціальної роботи.

У статті представлені науково-теоретичні основи волонтерської діяльності людей похилого віку. Визначено волонтерство як добровільну дію певної особи або групи, яка вільно віддає свій час і працю на громадську роботу. Особами похилого віку вважаються громадяни віком від 65 років. Проаналізовано зміст національної стратегії позитивного старіння (2013 р.) та національної стратегії розвитку волонтерства Ірландії на 2021-2025 р.р. Автори виокремлюють та характеризують основні положення, на яких ґрунтується волонтерство людей похилого віку: інклюзивність, підтримка організацій, цифрова доступність, інтеграція волонтерства у політику активного старіння.

Наголошено, що у національній програмі «Ірландія дружня до віку» (Age Friendly Ireland) волонтерство розглядається як важливий механізм соціальної участі осіб похилого віку, що сприяє їх активному довголіттю. Програма заохочує залучення людей похилого віку до різноманітних громадських ініціатив, які позитивно впливають на їх фізичне, психічне та соціальне благополуччя.

У практиці волонтерської діяльності особлива увага приділяється інтеграції старших волонтерів у місцеві ініціативи: від культурних заходів до підтримки інших представників старшого покоління. Такими формами участі себе зарекомендували: спільні проекти, спеціальні волонтерські хаби, програми, навчання та ін.

Координує розвиток волонтерства національна волонтерська організація Ірландії (Volunteer Ireland). Її рекомендації мають вагомe значення для організацій, які залучають волонтерів, зокрема осіб похилого віку.

Наголошено на значенні досліджень проблематики активного старіння. Їх результати підтверджують позитивний вплив волонтерства на якість життя людей похилого віку (зниження рівня самотності та депресії, покращення самооцінки, розвиток нових навичок і підтримка фізичної активності, зміцнення соціальних зв'язків та ін.).

У висновках зазначено, що проведене дослідження не є вичерпним, а спонукає до наступних наукових пошуків у напрямі досвіду організації досліджень становища людей похилого віку, їх залучення до волонтерської діяльності в Республіці Ірландія для адаптації в Україні тощо.

Ключові слова: волонтерство, волонтерська діяльність, люди похилого віку, соціальна участь, соціальна ізоляція, Республіка Ірландія, активне старіння, активне довголіття, ейджизм.

Постановка проблеми. Сучасне суспільство стикається з новими викликами, пов'язаними зі старінням населення, зростанням тривалості життя та необхідністю інтеграції старших поколінь у соціальне й громадське життя. Згідно зі звітом Ірландської організації Health Service Executive (HSE), проблема старіння населення є одним із ключових викликів для урядів у всьому світі. Кількість людей віком від 65 років і старше нині досягла найвищого рівня в історії і до 2050 року зросте удвічі – з 10 % до 21 %, а дітей скоротиться на третину – з 30 % до 21 %. Середня тривалість життя також суттєво зросла: з 78,8 року у 2005 році до 81,4 року у 2015 році [21]. В Україні, зокрема, ця тенденція теж набирає загрозливої гостроти: за даними Державної служби статистики, нині понад 25 % населення складають особи віком 60 років і старше, що є однією з найвищих часток у світі [3]. У контексті військової агресії, високої смертності, зменшення народжуваності та активної міграції населення це створює передумови для подальшого зростання пропорції людей похилого віку у складі населення країни. Такий демографічний зсув потребує системних дій для переосмислення ролі громадян похилого віку у суспільстві не лише як реципієнтів соціальної допомоги, а як активних учасників соціального життя.

Одним із найефективніших способів підтримки життєвої активності, збереження психоемоційного благополуччя та забезпечення відчуття соціальної значущості для людей старшого віку є волонтерська діяльність. Для людей похилого віку – це можливість залишатися активними, зберігати почуття потрібності, передавати свій життєвий і професійний досвід молодшим поколінням. Крім того, громади отримують від цього неоціненний соціальний капітал – відповідальність, стабільність і моральний приклад, які формують єдність поколінь та здорове соціальне середовище.

У країнах Європейського Союзу, зокрема в Республіці Ірландія, волонтерство розглядається як один із ключових напрямів соціальної політики. Підтримка і розвиток волонтерської діяльності інтегровані у стратегії сталого розвитку, урядові і місцеві програми підтримки громад і систему соціальної роботи. Держава стимулює участь таких громадян через освітні ініціативи, менторські програми, публічне визнання їхнього внеску та створення дружнього середовища для волонтерської діяльності. Ірландська модель вирізняється своєю інклюзивністю, гнучкістю та високим рівнем організаційної культури. Саме ці риси роблять її перспективною для адаптації в Україні, де проблема волонтерства людей похилого віку є відносно новою, однак має надзвичайно високий потенціал для розвитку. В умовах воєнного стану волонтерство може стати не лише способом самореалізації людей похилого віку, а й чинником національної стійкості, відновлення соціальної довіри й формування державної політики з питань активного довголіття населення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у розробку концепції активного старіння як інтегративного підходу до підтримки якості життя людей похилого віку, зробили зарубіжні дослідники: L. Borrat-Besson, S. Gibney, E. Sexton, S. Shannon та ін. Їхні праці присвячені вивченню взаємозв'язку між фізичним здоров'ям, фінансовою стабільністю, соціальною участю та суб'єктивним відчуттям благополуччя у старшому віці. Вагомий внесок у вивчення проблеми здоров'я людей похилого віку зробили українські наукові школи О. Богомольця, І. Мечникова, Д. Чеботарьова, М. В. Птухи НАН України, чії дослідження дозволили осмислити багатофакторну природу старіння та стали підґрунтям для розробки стратегій активного довголіття. Способи реалізації культурного, соціального та творчого потенціалу літніх людей, зокрема через волонтерську діяльність, розглядали О. Андреева, А. Гакман, А. Двігун, О. Коваль, С. Devaney, Н. McIlveen, С. McGarrigle, R. Diez de Medina, Á. Ní Léime, S. Connolly, M. Ward, I. Mosca, R. Kenny, J. Wilson та ін. Питання соціальної адаптації людей похилого віку до нових соціальних умов висвітлювали у своїх працях М. Житинська, Т. Коленіченко, О. Комарова, М. Кухта та ін.

На основі аналізу теоретико-правових підходів до визначення категорії «людина похилого віку» можна зробити висновок, що дане поняття є багатовимірним і включає як нормативно-правовий, так і соціально-психологічний аспекти. Так, згідно із Законом України «Про основи соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку», до осіб похилого віку належать громадяни, які досягли пенсійного віку, встановленого чинним законодавством. На сьогодні це, як правило, 60 років для чоловіків і жінок, хоча конкретний вік може варіюватися залежно від умов праці, стажу та інших факторів [8].

Дослідниця М. Житинська визначає поняття «похилого віку» як період життя, що триває від 60 до 75 років та характеризується поступовим припиненням професійної діяльності, виходом на пенсію, але збереженням когнітивного, психологічного та фізіологічного функціонування [2].

О. Комарова уточнює характерні риси людей похилого віку як особливої соціально-демографічної групи населення, вікову межу якої вона визначає з 50 років. На її думку, «по-перше, вони є колишніми суб'єктами трудових відносин і теперішніми суб'єктами отримання соціальних трансфертів. По-друге, з плином часу у цих людей відбуваються вікові, фізіологічні та психологічні зміни. По-третє, люди похилого віку мають певні специфічні соціально-економічні, духовні потреби та право на їх задоволення. По-четверте, вони прагнуть до ресоціалізації після зміни соціального статусу зайнятості. По-п'яте, незважаючи на те, що в минулому ця категорія людей створювала значний соціальний, виробничий, науково-технічний та інтелектуальний потенціал держави, більшість з них є малозабезпеченими та потребують соціальної підтримки з боку суспільства і держави» [4, с. 7].

Важливим доповненням є думка, висловлена М. Кухтою, про те, що «не існує єдиного загальноприйнятого критерію визначення початку старшого віку» [5, с. 135].

Відповідно до класифікації Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), похилий вік охоплює людей віком від 60 до 74 років [10,11]. В Республіці Ірландія це поняття також не має чіткого юридичного визначення, однак у більшості державних програм, соціальних ініціатив та статистичних звітів особами похилого віку вважаються громадяни віком від 65 років. Також в Ірландії сформовано чітку практику його розуміння у контексті соціальної участі, що базується не лише на вікових, а й на функціональних та мотиваційних характеристиках людини. Такий підхід дозволяє розглядати старіння не як обмеження, а як можливість для подальшого розвитку, самореалізації й служіння громаді. Це створює основу для розробки програм, спрямованих на підтримку активного старіння, зокрема, через залучення літніх людей до волонтерської діяльності як форми соціальної участі, самореалізації та зміцнення міжпоколінних зв'язків.

Варто зазначити, що у вітчизняних наукових роботах більше зустрічається поняття «активне довголіття», тоді як зарубіжні дослідники у більшій мірі використовують поняття «активне старіння». Дане поняття було використане у Концепції активного старіння (2002 р.), запропонованої ВООЗ, і яка визначає активне старіння як «...процес оптимізації можливостей для здоров'я, участі та безпеки з метою покращення якості життя людей у міру їх старіння» [12, с. 6]. А поняттям «активне старіння» визначався процес досягнення цієї мети. Активне старіння стосується як окремих людей, так і груп населення. Воно дозволяє людям реалізувати свій потенціал у фізичному, соціальному та психологічному аспектах протягом усього життя, брати участь у суспільному житті відповідно до їхніх потреб, бажань і можливостей, а також отримувати належний захист, безпеку та догляд у разі необхідності [12]. Активне або ще зустрічаємо термін «здорове» старіння – це «...процес розвитку та підтримання функціональних можливостей, які забезпечують добробут у літньому віці» [29, с. 2]. Науковці О. Андрєєва та А. Гакман у своєму дослідженні уточнюють: «Активне старіння – це багатовимірна концепція, що стосується ситуації, коли люди продовжують брати участь у формальному ринку праці, займаються неоплаченою продуктивною діяльністю (наприклад, надання допомоги членам сім'ї та волонтерством), живуть здоровим, незалежним та безпечним життям» [1, с. 13].

Зарубіжні науковці Áine Ní Léime та Sheelah Connolly у дослідженні «*Active ageing: social participation and volunteering in later life*» (Активне старіння: соціальна участь та волонтерство на пізніх етапах життя) наголошують: «Активне старіння рекомендується міжнародними політичними органами, включаючи Всесвітню організацію охорони здоров'я, як засіб вирішення проблем демографічного старіння» [22, с. 47]. Отже, старіння потребує комплексного підходу – індивідуального, суспільного, державного та приватного, який має на меті підтримку й покращення фізичного, емоційного та психічного добробуту людей похилого віку. Такий підхід виходить за межі традиційних сфер охорони здоров'я й соціального захисту, оскільки якість життя літніх людей визначається широким спектром чинників: соціально-економічним становищем, родинними та соціальними зв'язками, можливістю працевлаштування, умовами проживання та доступністю транспорту. Важливу роль також відіграють суспільні уявлення про старіння, які можуть як сприяти добробуту, так і шкодити йому через дискримінацію, упередження або негативні стереотипи [12, с. 5].

Дослідники S. Gibney, E. Sexton та S. Shannon у роботі «*What Matters: Achieving Consensus on a Positive Aging Indicator Set For Ireland*» (Що важливо: досягнення консенсусу щодо встановлення індикатора по позитивному старінню для Ірландії) зазначають, що імплементація концепції активного старіння будується на цілях за трьома основними напрямками: участь, здорове старіння та безпека. Крім того, вона охоплює два наскрізні аспекти: надання інформації та боротьбу з ейджизмом. Ці цілі відображають «нову парадигму геронтології» та позитивні концепції старіння [20, с. 235].

Активне старіння є складовою політики Європейського Союзу як стратегії розумного, сталого та інклюзивного зростання, про яку було оголошено 3 березня 2010 року. Ця стратегія підкреслює важливість здатності Європейського Союзу відповісти на виклик сприяння здоровому та активному старінню населення з метою забезпечення соціальної згуртованості та підвищення продуктивності [13, с. 8-12].

З метою реалізації Україною Угоди про асоціацію з Європейським Союзом Кабінет міністрів України схвалив Стратегію державної політики з питань здорового та активного довголіття населення на період до 2022 року [9]. Метою Стратегії було визначено створення сприятливих умов для здорового та активного довголіття, забезпечення адаптації суспільних інститутів до подальшого демографічного старіння та розбудови суспільства рівних можливостей. Одним із шляхів створення таких умов для громадян похилого віку є сприяння їх волонтерській діяльності. У дослідженні Національного інституту стратегічних досліджень «активне довголіття» розглядається як багатовимірна наукова категорія. У широкому сенсі – це стан соціального,

економічного, фізичного та психологічного добробуту літніх людей, який дає їм змогу задовольняти власні потреби та брати участь у різних сферах суспільного життя. У вузькому, практичному значенні «активне довголіття» – це такий стан суспільства, за якого людина похилого віку відчуває максимальну якість життя без надмірного навантаження на громаду [3, с. 1]. Зазначене свідчить про актуальність і значущість волонтерства для людей похилого віку як ресурсу активного довголіття у вітчизняних реаліях.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Разом з тим варто зазначити, що Україна, як держава-член ООН та країна, що прагне інтеграції до Європейського Союзу, має брати активну участь у глобальному русі до сталого розвитку. Зокрема, важливо імплементувати волонтерство як ефективний інструмент досягнення цілей сталого розвитку, забезпечуючи залучення всіх вікових груп, у тому числі старшого покоління, до соціально значущих ініціатив. Незважаючи на значний науковий доробок у сфері геронтології, соціальної політики та соціальної роботи недостатньо дослідженими залишаються питання практичного залучення людей похилого віку до волонтерської діяльності як механізму підтримки їх активного довголіття. Потребують подальшого вивчення ефективні форми стимулювання соціальної участі, шляхи інтеграції волонтерства у систему соціальних послуг та механізми адаптації міжнародного досвіду до українського контексту. Досвід Республіки Ірландії щодо залучення людей похилого віку до волонтерської роботи дозволяє проаналізувати європейські підходи до підтримки старшого покоління та визначити можливості їх застосування в українській соціальній практиці.

Мета статті: на основі аналізу сутності теоретичних основ волонтерства, охарактеризувати особливості волонтерської діяльності людей похилого віку в Республіці Ірландія.

Під час вивчення досліджуваної проблеми ми застосовували теоретичні методи, а саме: аналіз наукових джерел, синтез, порівняння, систематизація, узагальнення висновків для з'ясування змісту базових понять, обґрунтування їх сутності та особливостей волонтерства людей похилого віку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Варто наголосити, що одним із важливих напрямів реалізації концепції активного старіння є забезпечення можливостей для соціальної активності людей похилого віку. У цьому контексті ключову роль відіграє волонтерська діяльність. З метою повнішого осмислення цього явища доцільно звернутися до теоретичних засад волонтерства як соціального інституту, його функцій та мотиваційних чинників. У сучасній соціальній науці волонтерство трактується як форма безоплатної суспільно корисної діяльності, яка здійснюється за власним бажанням і з внутрішньої мотивації особи. Такий тип участі особливо важливий у контексті активного старіння, оскільки дає змогу особам літнього віку зберігати соціальні зв'язки, почуття значущості та включеність у життя громади. Згідно із Законом України «Про волонтерську діяльність», це добровільна, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами шляхом надання волонтерської допомоги [7].

Разом з тим, В. Потапенко та А. Двігун зазначають: «Визначення волонтерства, прийняте в англійських джерелах, – це добровільна дія певної особи або групи, яка вільно віддає свій час і працю на громадську роботу» [6, с. 3]. На нашу думку, це визначення волонтерства змістовно є таким, що відповідає сучасним реаліям соціальної практики.

Ірландські науковці зазначають, що літні люди мають низку зовнішніх мотивів для волонтерства. Серед них – наявність вільного часу, потреба в заміщенні певної соціальної ролі, а також переживання втрати близьких [18]. У дослідженні «Volunteering and Loneliness in Older Adults: A Parallel Analysis of the Irish Longitudinal Study on Ageing (TILDA)» (Волонтерство та самотність дорослих старшого віку: паралельний аналіз Ірландського Довготривалого дослідження старіння(TILDA))

автори роблять висновок: «Волонтерство вважається ефективним способом для людей похилого віку залишатися активними, встановлювати соціальні контакти та робити внесок у розвиток громади» [28, с. 810]. За даними дослідження, опублікованого Центром вивчення громадянського суспільства Університету Джона Гопкінса у співпраці з Міжнародною організацією праці (ILO) участь волонтерів дуже багатоаспектна: від ліквідації наслідків катастроф до участі у розвитку соціального підприємництва та державно-приватних партнерств. За глобальними оцінками, кількість волонтерів у світі сягає 970 мільйонів. З огляду на кількість годин, які вони присвячують волонтерству, це еквівалент понад 125 мільйонів працівників на повний робочий день. В економічному вимірі вартість волонтерської діяльності оцінюють у 1,348 трлн доларів США, або 2,4 % світової економіки [19].

У міжнародній практиці волонтерство дедалі частіше розглядається як діяльність, що охоплює різні вікові категорії населення, включно з особами похилого віку. Такий підхід відповідає концепції міжпоколінневого та довічного волонтерства, яка спрямована на забезпечення соціальної залученості літніх людей, використання їхнього накопиченого досвіду та формування умов для активного старіння. Прикладом реалізації цих підходів є діяльність Програми ООН з волонтерства (UNV), яка демонструє сучасні тенденції участі осіб похилого віку у волонтерських ініціативах.

У 2024 році UNV посилила зусилля щодо просування міжпоколінневого та довічного волонтерства, підтримуючи волонтерів на всіх етапах життя [26]. ВООЗ у своєму «Глобальному звіті про ейджизм» визнає: «...міжпоколіннєві контактні інтервенції є одними з найефективніших стратегій зменшення ейджизму щодо людей похилого віку, а також демонструють потенціал у подоланні ейджизму» [30, с. 17]. Однією з форм реалізації таких інтервенцій є волонтерська діяльність, у якій особи старшого віку можуть брати участь у спільних проєктах з молоддю, передавати досвід, залучатися до громадських ініціатив і водночас отримувати соціальне визнання та підтримку. Таким чином, волонтерство виступає не лише як інструмент соціальної активності, а й як ефективний механізм міжпоколіннєвої інтеграції та профілактики ейджизму.

У Республіці Ірландія важливим напрямом реалізації соціальної політики щодо активного старіння є забезпечення можливостей для соціальної активності людей похилого віку. Одним із механізмів забезпечення таких можливостей виступає волонтерська діяльність. Підтримка і розвиток волонтерської діяльності інтегровані у стратегії сталого розвитку, урядові і місцеві програми підтримки громад і систему соціальної роботи. Науково-теоретичну та правову основу для розвитку волонтерства людей похилого віку складають:

Національна стратегія позитивного старіння (National Positive Ageing Strategy) (2013) – ключовий нормативний документ, що стратегічно спрямовує державну політику у сфері підтримки осіб літнього віку. Вона визначає старіння як природний процес і закликає до формування суспільного середовища, яке сприяє активній участі літніх людей у соціальному, економічному та культурному житті. Документ окреслює орієнтири цього процесу, серед яких – зміна суспільного ставлення до старіння, розширення можливостей участі літніх людей у соціальному житті, покращення доступу до послуг та розвитку дослідницької бази для обґрунтування політичних рішень. Стратегія базується на міжвідомчому підході, який передбачає координацію дій різних міністерств і служб з метою забезпечення комплексного реагування на виклики, пов'язані зі старінням населення, можливостей участі осіб похилого віку у прийнятті рішень [16].

Національна стратегія розвитку волонтерства Ірландії на 2021–2025 (National Volunteering Strategy 2021–2025) – перший комплексний документ, який визначає довгострокове бачення розвитку волонтерства в країні. Вона визнає волонтерську діяльність як важливу складову соціального капіталу та інструмент зміцнення громад. У стратегії зазначається: «Уряд визнає унікальну цінність і внесок

волонтерів у ірландське суспільство. Волонтерство є невід'ємною частиною суспільної структури нашої громади» [17, с. 10]. У документі наголошується, що волонтерство має бути доступним для всіх, незалежно від віку, статі, етнічного походження чи фізичних можливостей. Особливу увагу приділено залученню людей похилого віку, які мають значний життєвий досвід, мотивацію до участі та потенціал для підтримки інших. Основні положення стратегії щодо літніх волонтерів такі: інклюзивність (створення умов, які сприяють участі осіб старшого віку у волонтерських ініціативах); підтримка організацій (стимулювання громадських структур до залучення літніх людей через навчання, адаптацію умов та визнання їх внеску); цифрова доступність (подолання цифрового бар'єру для старших волонтерів через навчальні програми та технічну підтримку); партнерство з національною програмою «Ірландія дружня до віку» (Age Friendly Ireland) (інтеграція волонтерства в політику активного старіння).

Стратегія також передбачає створення національного волонтерського порталу, де люди похилого віку можуть знайти можливості, що відповідають їхнім інтересам і можливостям [17].

Волонтери Ірландії (Volunteer Ireland) – національна організація, що координує розвиток волонтерства в Ірландії, надає методичну підтримку, проводить навчання та формує політику у сфері добровільної діяльності. Її рекомендації мають вагомe значення для організацій, які залучають волонтерів, зокрема осіб старшого віку. Відповідно до рекомендацій Volunteer Ireland, принцип рівного доступу передбачає залучення всіх охочих, незалежно від віку, до волонтерських ініціатив, що сприяє формуванню інклюзивного середовища, вільного від вікової дискримінації. Організаціям пропонується адаптувати волонтерські ролі до фізичних можливостей літніх людей, забезпечуючи гнучкий графік, зменшення навантаження та підтримку в опануванні цифрових технологій. Важливим аспектом є також навчання, яке дозволяє старшим волонтерам здобувати нові навички та впевнено інтегруватися в нове соціальне середовище. Окремо наголошується на необхідності визнання внеску літніх волонтерів, що позитивно впливає на їхню мотивацію та сприяє зміцненню соціального капіталу громади. Також підкреслюється важливість міжпоколінного волонтерства, де люди похилого віку можуть передавати знання та досвід молодшим учасникам, сприяючи соціальній згуртованості. Таким чином, волонтерські організації не лише підтримують загальнодержавну стратегію, а й надають практичні інструменти для ефективного залучення літніх людей до волонтерства. Вони сприяють формуванню культури поваги, підтримки та активного старіння [27].

Кодекс належного врядування для громадських і волонтерських організацій Ірландії (The Governance Code for Community and Voluntary Organisations) є добровільним стандартом, розробленим для організацій громадянського суспільства в Ірландії, які прагнуть забезпечити прозорість, ефективність і підзвітність у своїй діяльності. Хоча він не має сили закону, дотримання його принципів вважається ознакою високої якості управління. У сфері волонтерства людей похилого віку положення Кодексу мають суттєве значення. Документ передбачає створення безпечного середовища, у якому поважаються права та гідність усіх волонтерів, зокрема, осіб старшого віку. Одним із ключових принципів є інклюзивність, що передбачає рівність можливостей та недопущення вікової дискримінації. Кодекс також зобов'язує організації впроваджувати чіткі політики управління волонтерською діяльністю – від залучення й навчання до підтримки та визнання внеску волонтерів. Крім того, він гарантує прозорість і підзвітність, забезпечуючи доступ волонтерів до інформації про діяльність організації, її цілі та використання ресурсів. Такі підходи сприяють формуванню довіри, підвищенню мотивації та сталому залученню літніх людей до волонтерства. Кодекс також заохочує організації до регулярного самооцінювання та вдосконалення внутрішніх процесів, що сприяє сталому розвитку волонтерських програм, у тому числі з участю осіб старшого віку [23]. Таким чином, визнається важливе значення етичного та безпечного середовища для залучення літніх людей до волонтерства.

Акт про благодійність (Charities Act) 2009 – це ключовий нормативно-правовий документ, який встановлює правові рамки для функціонування благодійних організацій в Ірландії. Він визначає поняття «благодійна мета», регулює реєстрацію, звітність та нагляд за діяльністю таких організацій і тим самим відіграє важливу роль у формуванні правового середовища для волонтерської діяльності в Ірландії, зокрема, для участі осіб похилого віку. Серед офіційно визначених благодійних цілей у документі передбачено просування громадського добробуту, охорону здоров'я та соціальну інтеграцію, що охоплює підтримку літніх людей як одну з пріоритетних сфер. Хоча акт не містить окремих положень щодо волонтерства, він забезпечує загальні правові засади, у межах яких добровільна діяльність здійснюється в безпечному та етичному середовищі. Крім того, зареєстровані відповідно до закону організації мають можливість отримувати державну підтримку для реалізації програм, спрямованих на залучення літніх людей до волонтерства, що підсилює їхню соціальну участь і активне довголіття [15].

Ірландія дружня до віку (Age Friendly Ireland) – це національна програма, спрямована на покращення якості життя людей похилого віку через міжсекторальну співпрацю, розвиток інклюзивних громад та підтримку активного старіння. Ініціатива координується місцевими органами влади та підтримується урядом Ірландії. У межах ініціативи програма волонтерство розглядається як важливий механізм соціальної участі осіб похилого віку, що сприяє їх активному довголіттю. Програма заохочує залучення літніх людей до різноманітних громадських проєктів, які позитивно впливають на їх фізичне, психічне та соціальне благополуччя. Особлива увага приділяється інтеграції старших волонтерів у місцеві ініціативи – від культурних заходів до підтримки інших представників старшого покоління. У співпраці з Volunteer Ireland реалізуються спільні проєкти, спрямовані на створення доступних і адаптованих можливостей для участі літніх людей у волонтерській діяльності. Крім того, у громадах функціонують спеціальні волонтерські хаби, де особи похилого віку можуть отримати необхідну інформацію, пройти навчання та долучитися до відповідних програм, що сприяє їхній соціальній активності та самореалізації. У рамках програми проводяться дослідження, які підтверджують позитивний вплив волонтерства на якість життя літніх людей, зокрема, зниження рівня самотності, покращення самооцінки та зміцнення соціальних зв'язків [14]. Зокрема, таким дослідженням є Національне лонгітюдне дослідження літніх людей в Ірландії (The Irish Longitudinal Study on Ageing (TILDA)). Воно охоплює понад 8 500 осіб віком від 50 років. [24].

Як зазначається в Дослідницькій Стратегії здорового та позитивного старіння для всіх 2015-2019 (Healthy and Positive Ageing for All Research Strategy 2015–2019), у період з кінця 1990-х до 2007 року Ірландія стала міжнародно визнаним лідером у низці наукових напрямів [21]. Наукова спільнота Республіки Ірландія демонструє високий рівень інституціоналізованого підходу до вивчення проблематики активного старіння. Ключовим науково-дослідним проєктом у цій сфері стало вище зазначене дослідження TILDA. Метою дослідження є вивчення здоров'я, соціального та економічного становища людей даної вікової категорії. Його результати активно використовуються урядовими структурами для розробки політик, спрямованих на підвищення якості життя людей похилого віку. Вони підтверджують, що участь у волонтерстві сприяє покращенню психоемоційного стану літніх людей, зниженню рівня самотності та депресії, збереженню когнітивних функцій, а також розвитку нових навичок і підтримці фізичної активності. Люди похилого віку, які активно займаються волонтерською діяльністю, частіше характеризуються оптимізмом, почуттям задоволення від життя та кращим здоров'ям порівняно з тими, хто не включає волонтерство у своє життя. Такий вид громадської діяльності слугує засобом подолання соціальної ізоляції та самотності, що є типовими проблемами для цього віку. Залучення до волонтерської діяльності дозволяє зменшити ці ризики шляхом активізації соціальних контактів та залучення до суспільно корисної діяльності [24].

Окрім TILDA, в Ірландії активно діють дослідницькі програми, які вивчають фактори успішного старіння, бар'єри до активного життя в похилому віці та роль волонтерства серед старших вікових груп. Ці дослідження лягають в основу стратегічних документів, таких як Ініціатива зі Здорового та Позитивного Старіння (Healthy and Positive Ageing Initiative (HaPAI)), та забезпечують наукове підґрунтя для формування довгострокової політики з урахуванням потреб старіючого населення [25]. Так, дослідження Ward, McGarrigle та Kenny, проведене в Ірландії, переконливо демонструє позитивний вплив волонтерства на фізичне та психічне здоров'я літніх людей. Зокрема, особи, які беруть участь у волонтерській діяльності, частіше мають кращу самооцінку здоров'я, нижчий рівень депресії, знижену смертність, а також демонструють вищу когнітивну активність у порівнянні з тими, хто не залучений до волонтерських ініціатив [28]. Таким чином, Ірландія демонструє, що державна політика може ефективно інтегрувати волонтерство в систему підтримки активного старіння, створюючи умови для повноцінної участі людей похилого віку в житті громади. В Україні цей напрям лише починає розвиватися і громадяни похилого віку можуть становити важливий ресурс суспільного розвитку.

Тому в контексті розвитку громад, орієнтованих на потреби літніх людей, та формування інклюзивного соціального простору дуже корисним є вивчення досвіду волонтерської роботи людей похилого віку за кордоном, зокрема, в Республіці Ірландія. Це сприятиме глибшому розумінню соціокультурних особливостей активного старіння, а також визначенню потенційних напрямів адаптації успішних практик до українського контексту.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Таким чином, у контексті формування сучасної політики активного старіння Ірландія впровадила системний підхід, що поєднує нормативно-стратегічне бачення з емпіричною базою досліджень, а підтримка і розвиток волонтерської діяльності інтегровані у стратегії сталого розвитку, урядові і місцеві програми підтримки громад і систему соціальної роботи. Стратегічні документи Ірландії у сфері активного старіння демонструють поєднання політичної волі, міжвідомчої координації та науково обґрунтованого підходу до вирішення комплексних проблем, пов'язаних зі старінням населення. Їхній зміст може слугувати прикладом для розробки аналогічних програм у країнах, що прагнуть забезпечити гідне, здорове та соціально активне життя людей похилого віку, зокрема в Україні.

Волонтерська діяльність розглядається не лише як форма соціальної участі, а й як ефективний інструмент підтримки фізичного, психічного та емоційного благополуччя людей похилого віку. Залучення до добровільної діяльності сприяє збереженню соціальних зв'язків, формує відчуття значущості та причетності до життя громади, особливо в умовах демографічного старіння.

Волонтерство визнається важливою складовою суспільного розвитку, а питання інклюзії людей похилого віку поступово інтегруються у національні стратегії. Розвиток волонтерства підтримується через низку політик, стратегічних документів та етичних кодексів. Особливу увагу в них приділено принципам відкритості, рівності доступу та підтримки різних вікових груп, зокрема, літніх людей. Саме тому державна політика Республіки Ірландія дедалі більше орієнтується на створення сприятливих умов для участі старших громадян у волонтерських ініціативах, а саме: підтримку державою і громадянським суспільством участі осіб похилого віку в добровільній діяльності шляхом створення нормативної підтримки, практичних механізмів залучення, адаптації та визнання внеску старших волонтерів.

Проведене дослідження не є вичерпним, а спонукає до наступних наукових пошуків у напрямі вивчення досвіду організації досліджень становища людей похилого віку, їх залучення до волонтерської діяльності в Республіці Ірландія для адаптації в Україні.

Література

1. Андрєєва О., Гакман А. Теоретичний базис активного старіння населення України. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2021. Вип. 1. С. 13–18.
2. Житинська М. О. Соціально-педагогічна підтримка життєдіяльності осіб похилого віку в умовах територіального центру соціального обслуговування : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05 / Нац. педагог. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2018. 250 с.
3. Коваль О. П. Здоров'я та фінансова незалежність як пріоритети політики активного довголіття. Київ : Центр економічних і соціальних досліджень НІСД, 2021. 4 с. URL: <https://www.niss.gov.ua/doslidzhennya/zdorovya-ta-finansova-nezalezhnist-yak-priorytety-polityky-aktyvnoho-dovholittya> (дата звернення: 01.05.2025).
4. Комарова О. Соціальні трансферти як чинник життєзабезпечення людей похилого віку (на прикладі Дніпропетровської області) : автореф. дис. ... канд. соц. наук : 22.00.04 / Київ. Нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2014. 17 с.
5. Кухта М. П. Соціальний потенціал людей старшого віку в сучасному українському суспільстві : дис. ... д-ра соц. наук : 22.00.04 / Інститут соціології Нац. академії наук України. Київ, 2019. 410 с.
6. Потапенко В. О., Двігун А. О. Аналіз українського волонтерства на основі методології нових соціальних рухів : аналітична доповідь. Київ : Національний інститут стратегічних досліджень, 2022. 9 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-11/volonterstvo_01112022.pdf (дата звернення: 12.06.2025).
7. Про волонтерську діяльність : Закон України від 19.04.2011 № 3236-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3236-17> (дата звернення: 17.09.2025).
8. Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку : Закон України від 16.12.1993 № 3721-XII. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/165362__763187 (дата звернення: 05.05.2025).
9. Про схвалення Стратегії державної політики з питань здорового та активного довголіття населення на період до 2022 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 02.07.2018 № 523. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-strategiyi-derzhavnoyi-politiki-z-pitan-zdorovogo-ta-aktivnogo-dovgolittya-naselennya-na-period-do-2022-roku> (дата звернення: 11.03.2025).
10. Класифікація вікових груп / Організація Об'єднаних Націй (ООН). URL: https://unstats.un.org/unsd/publication/SeriesM/SeriesM_74e.pdf (дата звернення: 20.03.2025).
11. Класифікація вікових груп / Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ). URL: <https://www.who.int/standards/classifications/frequently-asked-questions/old-age> (дата звернення: 24.04.2025).
12. Active Ageing: A Policy Framework / World Health Organization. – Geneva : WHO, 2002. 59 s. URL: <https://www.who.int/publications/i/item/WHO-NMH-NPH-02.8> (дата звернення: 20.05.2025).
13. Active ageing and solidarity between generations: A statistical portrait of the European Union 2012 / Eurostat. – Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2012. 160 s. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/5789633/KS-EP-11-001EN.PDF> (дата звернення: 20.04.2025).
14. Age Friendly Ireland. Age Friendly Ireland Initiatives. AgeFriendlyIreland.ie. URL: <https://agefriendlyireland.ie/> (дата звернення: 13.11.2025).
15. Charities Act 2009. // Irish Statute Book. Number 6 of 2009. URL: <https://www.irishstatutebook.ie/eli/2009/act/6/enacted/en/html> (дата звернення: 13.11.2025).
16. Department of Health (Ireland). National Positive Ageing Strategy. Dublin: Government of Ireland, 2013. 48 s. URL: <https://assets.gov.ie/static/documents/national-positive-ageing-strategy-252ec34c-5471-4cff-9f8c-8f266721b4dc.pdf> (дата звернення: 13.06.2025).
17. Department of Rural and Community Development. National Volunteering Strategy 2021–2025. Dublin, 2020. URL: <https://www.gov.ie/en/publication/43a3c-national-volunteering-strategy-2021-2025/> (дата звернення: 13.11.2025).
18. Devaney C., McIlveen H., McGarrigle C. A. Recruiting and retaining older adult volunteers: Implications for practice. *Irish Journal of Applied Social Studies*. 2015. Vol. 15, № 1. P. 1–17.

19. Diez de Medina R. Volunteers count. Their work deserves to be counted. *UNV: State of the World's Volunteerism*. 02 October 2017. URL: <https://www.unv.org/swvr/volunteers-count-their-work-deserves-be-counted> (дата звернення: 17.09.2025).
20. Gibney S., Sexton E., Shannon S. Measuring What Matters: Achieving Consensus on a Positive Aging Indicator Set For Ireland. *Journal of Population Ageing*. 2020. Vol. 13. № 2. P. 234–249. DOI: <https://doi.org/10.1007/s12062-019-09257-4>.
21. Health Service Executive (HSE). Healthy and Positive Ageing for All. URL: <https://www.hse.ie/eng/about/who/healthwellbeing/our-priority-programmes/positive-ageing/healthy-and-positive-ageing-for-all.pdf> (дата звернення: 26.04.2025).
22. Ní Léime Á., Connolly S. Active ageing: social participation and volunteering in later life. *Ageing through Austerity: Critical Perspectives from Ireland* / ed. by Ní Léime Á. Cambridge : Policy Press, 2015. P. 47–62. URL: <https://policy.bristoluniversitypress.co.uk/ageing-through-austerity> (дата звернення: 26.05.2025).
23. The Governance Code Working Group. The Governance Code for Community and Voluntary Organisations. Governance Code.ie. URL: <https://www.governancecode.ie/> (дата звернення: 14.11.2025).
24. The Irish Longitudinal Study on Ageing (TILDA). URL: <https://tilda.tcd.ie/> (дата звернення: 04.05.2025).
25. United Nations Economic Commission for Europe. Policy on Active Ageing. Geneva: UNECE. URL: <https://ageing-policies.unece.org/browse-policy/1130> (дата звернення: 05.06.2025).
26. United Nations Volunteers. Annual Report 2024. United Nations Volunteers. 2025. URL: <https://www.unv.org/annual-report/annual-report-2024> (дата звернення: 17.09.2025).
27. Volunteer Ireland. Volunteer Ireland Guidelines. Volunteer.ie. URL: https://www.volunteer.ie/resource_library_cat/how-to-guides/ (дата звернення: 14.11.2025).
28. Ward M., McGarrigle C., Kenny R. A. Volunteering and loneliness in older adults: A parallel analysis of the Irish Longitudinal Study on Ageing (TILDA). *Ageing & Society*. 2021. Vol. 41, № 4. P. 809–828. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0144686X19001580>.
29. World Health Organization. Decade of Healthy Ageing: Baseline Report. Geneva : WHO, 2021. 196 s. URL: <https://www.who.int/publications/i/item/9789240023307> (дата звернення: 14.11.2025).
30. World Health Organization. Global Report on Ageism. Geneva : WHO, 2021. 192 s. URL: <https://www.who.int/publications/i/item/9789240016866> (дата звернення: 14.11.2025).

References

1. Andrieieva, O., & Hakman, A. (2021). Teoretychnyi bazys aktyvnoho starinnia naselennia Ukrainy [Theoretical basis of active ageing of the population of Ukraine]. *Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia i sportu – Theory and Methods of Physical Education and Sport*, (1), 13–18 [in Ukrainian].
2. Zhytynska, M. O. (2018). Sotsialno-pedahohichna pidtrymka zhyttiediialnosti osib pokhlyoho viku v umovakh terytorialnoho tsentru sotsialnoho obsluhovuvannia [Socio-pedagogical support of life activity of elderly people in the conditions of the territorial center of social services]. *Candidate's thesis*. National Pedagogical Dragomanov University, Kyiv [in Ukrainian].
3. Koval, O. P. (2021). Zdorovia ta finansova nezalezhnist yak priorityty polityky aktyvnoho dovolittia [Health and financial independence as priorities of active longevity policy]. Kyiv: Center for Economic and Social Research of the National Institute for Strategic Studies. Retrieved from <https://www.niss.gov.ua/doslidzhennya/zdorovya-ta-finsova-nezalezhnist-yak-priorityty-polityky-aktyvnoho-dovolittia> [in Ukrainian].
4. Komarova, O. (2014). Sotsialni transferty yak chynnyk zhyttiezabezpechennia liudei pokhlyoho viku (na prykladi Dnipropetrovskoi oblasti) [Social transfers as a factor of life support for elderly people (on the example of Dnipropetrovsk region)]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv: Taras Shevchenko National University of Kyiv [in Ukrainian].
5. Kukhta, M. P. (2019). Sotsialnyi potentsial liudei starshoho viku v suchasnomu ukrainskomu suspilstvi [Social potential of older people in modern Ukrainian society]. *Doctor's thesis*. Kyiv: Institute of Sociology of the National Academy of Sciences of Ukraine [in Ukrainian].

6. Potapenko, V. O., & Dvihun, A. O. (2022). Analiz ukrainskoho volonterstva na osnovi metodologii novykh sotsialnykh rukhiv [Analysis of Ukrainian volunteering based on the methodology of new social movements]. *Analytical report*. Kyiv: National Institute for Strategic Studies. Retrieved from https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-11/volonterstvo_01112022.pdf [in Ukrainian].
7. Zakon Ukrainy "Pro volontersku diialnist" [Law of Ukraine "On Volunteer Activity"]. (2011, April 19). No. 3236-VI. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/3236-17> [in Ukrainian].
8. Zakon Ukrainy "Pro osnovni zasady sotsialnoho zakhystu veteraniv pratsi ta inshykh hromadian pokhyloho viku" [Law of Ukraine "On the Basic Principles of Social Protection of Labour Veterans and Other Elderly Citizens"]. (1993, December 16). No. 3721-XII. Retrieved from https://zakononline.com.ua/documents/show/165362__763187 [in Ukrainian].
9. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy "Pro skhvalennia Stratehii derzhavnoi polityky z pytan zdorovoho ta aktyvnoho dovholittia naselennia na period do 2022 roku" [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On Approval of the State Policy Strategy on Healthy and Active Longevity of the Population for the Period up to 2022"]. (2018, July 2). No. 523. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-strategiyi-derzhavnoyi-politiki-z-pitan-zdorovogo-ta-aktivnogo-dovgolittya-naselennya-na-period-do-2022-roku> [in Ukrainian].
10. United Nations (UN). (n.d.). Classification of age groups. Retrieved from https://unstats.un.org/unsd/publication/SeriesM/SeriesM_74e.pdf. [in English].
11. World Health Organization (WHO). (n.d.). Classification of age groups. Retrieved from <https://www.who.int/standards/classifications/frequently-asked-questions/old-age>. [in English].
12. Active Ageing: A Policy Framework (2002). World Health Organization. Geneva : WHO. Retrieved from <https://www.who.int/publications/i/item/WHO-NMH-NPH-02.8> [in English].
13. Active ageing and solidarity between generations: A statistical portrait of the European Union (2012). Eurostat. Luxembourg : Publications Office of the European Union. Retrieved from <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/5789633/KS-EP-11-001EN.PDF> [in English].
14. Age Friendly Ireland. Age Friendly Ireland Initiatives. AgeFriendlyIreland.ie. Retrieved from <https://agefriendlyireland.ie/> [in English].
15. Charities Act (2009). Irish Statute Book, 6. Retrieved from <https://www.irishstatutebook.ie/eli/2009/act/6/enacted/en/html> [in English].
16. Department of Health (Ireland). (2013). National Positive Ageing Strategy. Dublin : Government of Ireland, Retrieved from <https://assets.gov.ie/static/documents/national-positive-ageing-strategy-252ec34c-5471-4cff-9f8c-8f266721b4dc.pdf> [in English].
17. Department of Rural and Community Development. (2020). National Volunteering Strategy 2021–2025. Dublin, Retrieved from <https://www.gov.ie/en/publication/43a3c-national-volunteering-strategy-2021-2025/> [in English].
18. Devaney, C., McIlveen, H. & McGarrigle, C. A. (2015). Recruiting and retaining older adult volunteers: Implications for practice. *Irish Journal of Applied Social Studies* 15, 1, 1–17 [in English].
19. Diez de Medina, R. (2017). Volunteers count. Their work deserves to be counted. UNV: State of the World's Volunteerism. Retrieved from <https://www.unv.org/swvr/volunteers-count-their-work-deserves-be-counted> [in English].
20. Gibney, S., Sexton, E., Shannon, S. (2020). Measuring What Matters: Achieving Consensus on a Positive Aging Indicator Set For Ireland. *Journal of Population Ageing*, 13, 2, 234–249 [in English]. DOI: <https://doi.org/10.1007/s12062-019-09257-4>
21. Health Service Executive (HSE). Healthy and Positive Ageing for All. Retrieved from <https://www.hse.ie/eng/about/who/healthwellbeing/our-priority-programmes/positive-ageing/healthy-and-positive-ageing-for-all.pdf> [in English].
22. Ní Léime, Á., Connolly, S. (2015). Active ageing: social participation and volunteering in later life. *Ageing through Austerity: Critical Perspectives from Ireland*. Cambridge : Policy Press, Retrieved from <https://policy.bristoluniversitypress.co.uk/ageing-through-austerity> [in English].
23. The Governance Code Working Group. The Governance Code for Community and Voluntary Organisations. GovernanceCode.ie. Retrieved from <https://www.governancecode.ie/> [in English].

24. The Irish Longitudinal Study on Ageing (TILDA). Retrieved from <https://tilda.tcd.ie/> [in English].
25. United Nations Economic Commission for Europe. Policy on Active Ageing. Geneva: UNECE. Retrieved from <https://ageing-policies.unece.org/browse-policy/1130> [in English].
26. United Nations Volunteers (2024). Annual Report. United Nations Volunteers. Retrieved from <https://www.unv.org/annual-report/annual-report-2024> [in English].
27. Volunteer Ireland. Volunteer Ireland Guidelines. Volunteer.ie. URL: https://www.volunteer.ie/resource_library_cat/how-to-guides/ [in English].
28. Ward, M., McGarrigle, C. & Kenny, R. A. (2021). Volunteering and loneliness in older adults: A parallel analysis of the Irish Longitudinal Study on Ageing (TILDA). *Ageing & Society*, 41, 4, 809–828 [in English]. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0144686X19001580>.
29. World Health Organization. (2021). Decade of Healthy Ageing: Baseline Report. Geneva: WHO. Retrieved from <https://www.who.int/publications/i/item/9789240023307> [in English].
30. World Health Organization (2021). Global Report on Ageism. Geneva: WHO, Retrieved from <https://www.who.int/publications/i/item/9789240016866> [in English].

Kononchuk A.

PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Social Pedagogy and Social Work
Mykola Gogol Nizhyn State University
kononchuk.ai@ndu.edu.ua
orcid.org/0000-0001-6198-9041

Dubova K.

second-year Master's student, Nizhyn Mykola Gogol State University,
volunteer with St. Vincent de Paul (Celbridge) and Arch Club
(Leixlip, Republic of Ireland).
k8dubova@gmail.com
orcid.org/0009-0000-5074-0857

FEATURES OF VOLUNTEERING BY ELDERLY PEOPLE IN THE REPUBLIC OF IRELAND

The article highlights the relevance of volunteering in addressing the problem of active ageing of the population. The purpose of the article is, based on the analysis of the theoretical foundations of volunteering, to characterize the features of volunteer activity of elderly people using the example of the Republic of Ireland.

The authors substantiate the essence of volunteer activity and its importance for maintaining life activity, preserving psycho-emotional well-being, and ensuring social participation of elderly people. Such a focus of volunteering corresponds to the concept of active ageing introduced in EU countries. The study defines volunteering as an important direction of social policy for active ageing of elderly people in the Republic of Ireland. Volunteer activity of older adults is considered a powerful social resource for community development. It combines individual self-realization with benefits for society. Support and development of volunteering are integrated into sustainable development strategies, government and local community support programs, and the social work system. The article presents the scientific and theoretical foundations of volunteer activity of elderly people. Volunteering is defined as a voluntary action of an individual or group who freely give their time and work for community service. Elderly people are considered citizens aged 65 and over. The content of the National Positive Ageing Strategy (2013) and the National Volunteering Strategy of Ireland for 2021–2025 is analyzed. The authors identify and characterize the main principles underlying volunteering of elderly people:

inclusiveness, support for organizations, digital accessibility, and integration of volunteering into active ageing policy.

It is emphasized that in the national program Age Friendly Ireland, volunteering is seen as an important mechanism of social participation of elderly people, contributing to their active longevity. The program encourages the involvement of older adults in various community initiatives that positively affect their physical, mental, and social well-being.

In volunteer practice, special attention is paid to integrating senior volunteers into local initiatives: from cultural events to supporting other members of the older generation. Forms of participation include joint projects, special volunteer hubs, programs, training, and more.

The development of volunteering in Ireland is coordinated by the national organization Volunteer Ireland. Its recommendations are of great importance for organizations that engage volunteers, including elderly people.

The importance of research on active ageing is emphasized. Their results confirm the positive impact of volunteering on the quality of life of elderly people (reducing loneliness and depression, improving self-esteem, developing new skills, maintaining physical activity, strengthening social ties, etc.).

In the conclusions, it is noted that the study is not exhaustive and encourages further scientific research into the experience of organizing studies on the situation of elderly people, their involvement in volunteer activity in the Republic of Ireland, and adaptation of this experience in Ukraine.

Key words: Volunteering, volunteer activity, elderly people, social participation, social isolation, Republic of Ireland, active ageing, active longevity, ageism.